

(המשך ממעמד 24)

גמרנו בינינו את הבקבוק, ואולי שניים. בסוף, אחרי חצות, אמר לי פסוק שנחרת בזיכרוני: „אתה צודק במאה אחוז. אני מסכים איתך לגמרי. אבל קודם כל צריכים לכבוש את הגדה המערבית. אחר-כך אפשר לבצע את הרעיונות שלך.“

ברבות הימים, כאשר הפך וייצמן אחד האדריכלים של קמפ-דייוויד והחל מדבר על עתידה של ישראל בתוך כלכלה מיזרתי-תיכונית מאוחדת, נזכרתי לא פעם באותה שיחה. ידעתי כי עזר לא שנה את דעתו לפתע, כפי שנדמה לרבים, אלא שהניצנים לגישתו הנוכחית כבר היו טמונים בו מזמן.

נחיבי נפט

באוקטובר 1971 פירסם העולם הזה כתבה סנסציונית על גילויי שחיתות בי שזההנפט באברירודס ובחברת נחיבי נפט המפעילה אותה.

אותה עת עדיין היה בתוקף הצו ה-ממשלתי שהטיל איפול כולל על כל נושא הנפט ובמסגרת צו זה פסלתי בעבר עשרות ידיעות על כמותי הנפט שהופק בשדה רמזים על כך שאנו „חולבים“ אותו עד קצה גבול היכולת ופרטים על זהות ה-חברות הזרות ששיתפו פעולה עם ישראל בהפעלת השדה. אולם כשהגיעה לידי ה-כתבה של העולם הזה לא ראיתי סיבה למנוע את הפרסום.

לאחר שהתפרסמה הכתבה הצטרפו לי העיתונים אל המקרה, מי לשבט ומי ל-לחסד, ובסופו של דבר חזרה היועץ המשפטי לפתוח בחקירה ונגד מנהלי נחיבי נפט הוגש משפט שהעסיק את ישראל במשך חודשים ארוכים (המנכ"ל נמצא חייב בדין ונשפט למאסר).

כביכול, השיג השבועון הישג עיתונאי הראוי להתפאר בו. אבל הצלחתו עוררה קנאה וקנאת עיתונאים — לא תמיד מרבה חכמה. נמצאו עיתונים שראו צורך „להסי ביר“ לקוראים מדוע דווקא העולם הזה, ולא הם, זכה ב„סופו“ והם עשו זאת — בהטלת האשמה על הצנזור. „אם הנושא לא העסיק עד כה את הציבור“, כתב אחד מהם, „הרי זה בשל הצנזורה שראגה כי על המתרחש בסיני יוטל פרגוד של סודיות.“ רעיתון אחר: „הצנזורה פסלה כל ידיעה על נושא הנפט וכך לא יכולנו לדווח על הנעשה באברירודס.“

היה בטענות אלה עיוות מכוון של המציאות. במרוצת השנים התפרסמו בי אישור הצנזורה, מאות ידיעות בנושא

הנפט — על צנזור אילת-חיפה, על מי-כליות שהביאו נפט לאילת וגם על השדה באברירודס. לפעמים פסלנו מה שנראה לנו ראוי לפסילה. אולם מעולם לא פסלנו אף רמז על מעשי-שחיתות. משום שידועות כאלה לא הוגשו לנו, עד שעשה זאת העולם הזה.

מעיר אורי אבנרי:

יפה מצידו של בראון שהוא זוכר לנו את הישגו העיתונאי החשוב הזה. „העולם הזה“ הוא שמוצץ את פרשת „נתיבי נפט“, אחרי שעשינו זאת, תוך הסתכנות רבה במישפט של הוצאת-דיבה, דבו הקופצים על המציאה. כימעט כל עיתון במדינה טען לטקופ, הציבע על איזשהו פסוק מובלע שפירסם אי-פעם, וטען: „אנחנו גילינו!“

עלה על כולם שמואל תמיר, שהפקיע את ההישג הזה כולו לעצמו, כפי שהפקיע הרבה מהישגי „העולם הזה“ במרוצת ה-שנים. אולי זוהי הסיבה התת-הכרתית לשינאה הפאתולוגית שהוא רוחש ל-„שבועון המסוס“, שאותו הוא ניצל בי-משך שנים באופן יומיומי ממש.

„מילחמת הגנרלים“

הראיון שנתן אריק שרון, בעודו בי-שירות, לכתב ה„ניו-יורק טיימס“ (ובו מתח ביקורת על דרך גיהול המלחמה על-ידי האלוף גנן ורבי-אלוף ברילב) מוסיף להכות גלים. למרות שאריק טוען כי העיתונאי האמריקאי בא אליו עם קניין ליווי מטעם דובר צה"ל, ועל כן האמין לתומך כי הראיון הותר, דורשים יריביו לסלק אותו גם משירות-המילואים. והריב מתלהט.

בי-27 בינואר פונה אלי מזכיר הממשלה ומספר כי בישיבת הממשלה האחרונה דרשו כמה שרים להפעיל את הצנזורה על מנת לשים קץ ל„מלחמת הגנרלים“, לפחות זו הפומבית. המתנהלת מעל דפי העיתונים. אולם בטרם תקבל החלטה, ביקשה ראש הממשלה לשמוע מה דעתי. אמרתי שאין אפשרות לסגור ברו לאחר שהיה פתוח זמן כה ממושך, מה גם שחילוקי-הדעות גלשו בינתיים אף לעיתונות נוח „חז"ל. לא את הצנזורה צריך להסי עיל, אמרתי, כי אם את המשמעת בקרב הקצונה הבכירה. צריך להבהיר לקצינים שאין הם יכולים להוסיף ולנהוג כפי שנהגו במלחמה, כאשר כל אחד מהם ניהל מדיניות פרטום עצמאית ועצמית, להאדרת שמו.

מעיר אורי אבנרי:

אף שבראון אינו מזכיר זאת במפורש, „העולם הזה“ הוא שתרם תרומה מכרעת לפתיחת „מילחמת הגנרלים“, לא יכולנו לעשות זאת בלי עזרתו הפעילה של אריק שרון, שפיקד אז על אונדה בדרום. לא פעם שאלו אותנו מדוע מצינו אז

אסירי העסקה הביש * מה הפריע לשיחרור

לנכון להסתייע באריק, ולסייע לו בי-מילחמתו שהיתה אנוכית. התשובה היא שאריק היה הראשון שהיה מוכן לפתוח את פיו. סברנו כי חובה לאומית היא להביא לחשיפת כל פרטי המחבל, בשעה שאווננו של הציבור הנדהם כרוינה עדיין לשמוע. לא היה איכפת לנו מהם מניעיו של אריק — בעקיפין תרם תרומה חשובה להבראת המדינה (או לפחות לאפשרות שניתן למדינה להבריא את עצמה) על-ידי כך שפתח במטח ההאשמות שלו, ו-הכריח את קורבנותיו להשיב במטחים משלהם.

פרשת לבון

רק פרשה חשובה אחת נשמטה מזיכרונו של בראון — התרומה המכרעת של העולם הזה בחשיפתה של פרשת העסקי-ביש במצריים.

ליתר דיוק: שתי תרומותינו. כאשר אך התפוצצה פרשת-לבון, בראש-השנה 1960, ידע רק קומץ אנשים את הסוד הכמוס ביותר במדינה: על מה נטרש ה-וויכוח. החלטנו כי חובתנו היא להגחיל ידיעה זו לקוראיתנו — אף שהצנזורה מחקה כל מילה וכל רמז.

עשינו זאת בצורת תרגיל מזוכם: פירסמנו כתבה שפורסמה כמה שנים לפני כן בשבועון מיצרי. היה זה דיווח על מישפט קאהיר, והוא הכיל את העדות של ה-שוטרים והנאשמים במישפט. לא הגשנו חומר זה לצנזורה, שהרי לא היה אלא

* רוברט דטה ומרטל ניניו, בחתונתה.

חורה על חומר שפורסם בעיתון מצרי, ו-שגם העולם הזה פירסם אותו בשעתו. באותו עמוד עצמו פירסמנו תמונה גדולה של פינתה לבון, בליווי סיפור סתמי כלשהו. שבא להצדיק, כביכול, את פירסום ה-תמונה (העולם הזה 1201).

כמו בפעמים אחרות, סמכנו על ה-אינטליגנציה של קוראיתנו, שידעו לקשור את הדברים. בעלי החוש המפותח, על כל פנים, הבינו או לראשונה כי „פרשת לבון“ המיסטרית קשורה באותה פרשה בקאהיר משנת 1955. שנחשבה, עד אז, כעלילה מצרית ודגניתי.

הפרשה הוסיפה להכות גלים במדינה מדי יום, מבלי שפרטיה הותרו לפירסום. כל הגיבורים העגומים, שהוזכרו במהלך הוויכוח בין בן-גוריון ויריביו, זכו בעיי-תונות בשמות-צופן. מאחר שאסור היה לזהותם.

באחד השבועות לא יכולתי להתאפק, והתחכמתי כפי שמזכיר בראון, זכה אז העולם הזה ביחס מיוחד: הוא היה ה-עיתון היחיד במדינה שהצטוו להגיש לצנזורה את כל החומר המתפרסם בו, ולא רק חומר הנוגע לנושאים מסויימים. להגיש גם את התשבצים לצנזורה מוקדמת. חיברתי בעצמי תשבץ. הכנסתי לתוכו את שמותיהם האמיתיים של כל גיבורי הפרשה: אבני זיידנוורק, בנימין גיבלי, בן-צור, הראל ועוד. אך חיברתי תשבץ כך שרק מי שידע את השמות ממילא יכול היה לפתור אותו. לא היתה כל אפשרות לפיענות אחר.

היה זה יותר משה-מחאה מאשר גילויי סודות, ועל כן הסתפקה בצנזורה בסנקציה אחת: מאותו יום הצטוונו להגיש לבי-קורת מוקדמת גם את התשבצים שלנו. יתכן שעד היום יושבת בחורה מיסכנה במשרדו של הצנזור ומנסה לפתור את כל התשבצים לפני הופעת הגליון.

אך תרומתנו העיקרית היתה כלולה בי-מעשה שאני מתגאה בו ביותר — יותר מאשר בכל פעולה אחרת של העולם הזה, מילבד גילוי פרשת כפר-קאסם.

באחד הימים בא אלי, בתנאי מחתרת, גיבור-המילחמה צבי סווייס, איש-הקומנדו קטוע-הרגליים. הוא הביא לי סיפור מדהים. אשתו של סווייס היא אחותו של אבני, ראש הרשת במצריים, שהיה ידוע אז רק בכינוי „האדם השלישי“. היא היתה משוכ-נעת שנעשה לאחיה עוול נורא. והחליטה להביא לפירסום הדברים בדרך האחת ו-היחידה שהיתה אפשרית: על-ידי העולם הזה. היא סככה על אומץ-ליבנו.

בשורה של פגישות, שכולן התנהלו לפי מיטב הכללים של קונספירציה מחתרתית, הביאו לי צבי סווייס ואשתו את פרטי הפרטים של העסקה-ביש — על פי גירסתו של אבני, כמוכן. מילבד הציטריסר ראשי השילטון ושרותי-הביטחון, הייתי באותו רגע האיש היחיד במדינה שידע מה

חג שבוע הספר העברי

במרתף ליריק, דיזינגוף 190, ת"א חנות הספרים „הנמוכה ביותר בעיר“ — „מרתף ליריק“ מציעה לך את המחירים הנמוכים ביותר בעיר

הנחות „שבוע הספר“ במרתף „ליריק“ בדיזינגוף 190 מבחר אינסופי (כמעט) של ספרים, תקליטים, ציורים והדפסים. צבע לעיניים, מוסיקה לאוזניים, תרבות לנשמה והעיקר — האווירה! בוא למרתף ליריק.

חנות הספרים הנמוכה ביותר בעיר — המחירים הנמוכים ביותר בעיר

ספר ותקליט לכל אחד

מרתף ליריק — פתוח יום יום (כולל מוצ"ש) עד 11.00 בערב.

בגימניה מפחידה אותך

יגעת ולא מצאת הבדלים בין הליכוך. המערך וכל השאר?

בוא לשמוע את חד"ש

* ח"כ צ'רלי ביטון

* ח"כ תופיק זאיד

* בנימין גונן

* ד"ר בנימין כהן

יום ג' 16.6.81, 8.00 בערב אולם „בית הרופא“, הפתמן 1 תל-אביב

